

Briuselis, 2018 03 13
COM(2018) 130 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR
EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI**

Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo stebėjimas

{SWD(2018) 67 final}

1. Ivadas

2015 m. rugsėjo 9 d. **pranešime apie Sąjungos padėtį** Komisijos pirmininkas J.-C. Junckeris pasiūlė sukurti Europos socialinių teisių ramstį¹, kuriuo būtų atsižvelgiama į besikeičiančias Europos visuomenių realijas ir pokyčius darbo rinkoje.

Po plataus masto viešų konsultacijų 2016 m., kuriose dalyvavo piliečiai, socialiniai partneriai, pilietinė visuomenė, valstybės narės ir ES institucijos², 2017 m. lapkričio 17 d. **Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime** deramo darbo vietų ir ekonomikos augimo klausimais³ Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija drauge paskelbė apie Europos socialinių teisių ramstį.

Europos socialinių teisių ramstis veikia kaip **atnaujinto konvergencijos didinimo proceso, kuriuo siekiama geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų** Europos Sąjungoje, kelrodis. Jame nustatyta dvidešimt pagrindinių principų ir teisių lygių galimybių darbo rinkoje, galimybių įsidarbinti, sąžiningų darbo sąlygų ir socialinės apsaugos ir įtraukties srityse.

2017 m. gruodžio 14 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimo išvadas ir pabrėžė, kad **Europos socialinių teisių ramstis turėtų būti įgyvendinamas tiek Sąjungos, tiek valstybių narių lygmeniu**, deramai atsižvelgiant į jų kompetenciją. Ji taip pat paprašė Komisijos pateikti pasiūlymą dėl tinkamos stebėsenos⁴. Šiuo komunikatu atsakoma į šį prašymą ir nurodoma pažangos kryptis.

---

¹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_lt

² 2016 m. kovo 8 d. Komisija pristatė pirmuosius Europos socialinių teisių ramsčio apmatius ir pradėjo viešas konsultacijas. Komisija gavo daugiau nei 16 500 atsakymų internetu ir beveik 200 pozicijos dokumentų. Po konsultacijų 2017 m. sausio mėn. 23 d. surengta baigiamoji konferencija „Kartu siekiame pažangos“. 2017 m. sausio 19 d. kaip konsultacijų dalis priimta Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos socialinių teisių ramsčio (2016/2095(INI)). 2017 m. sausio 25 d. nuomonę priėmė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (SSOC/542-01902-00-01-ac). Regionų komitetas nuomonę priėmė 2016 m. spalio 11 d. (CDR 2868/2016).

³ <http://www.socialsummit17.se/>

⁴ 2017 m. gruodžio 14 d. Europos Vadovų Taryba pabrėžė: „*Geteborge įvykusiame socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime buvo priminta, kad pirmenybė turi būti teikiama žmonėms ir kad reikia toliau plėtoti Sąjungos socialinį aspektą remiantis bendru įsipareigojimu ir nustatytomis kompetencijomis ir skatinti konvergenciją dirbant visais lygmenimis, įskaitant socialinių partnerių pastangas. Pirmiausia pažanga turėtų būti daroma: įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį Sąjungos ir valstybių narių lygmeniu, deramai atsižvelgiant į jų atitinkamą kompetenciją; Komisijos prašoma pateikti pasiūlymą dėl tinkamos stebėsenos [...].“*

2. Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo pažanga

Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimas – tai platesnio masto diskusijų dėl **Europos ateities**, pradėtų 2017 m. kovo 1 d. Komisijos baltąja knyga⁵, dalis. Klausimas, kaip stiprinti ir modernizuoti Europos socialinį modelį, atsižvelgiant į esminius pokyčius, pavyzdžiui, naująsias technologijas, globalizaciją ir demografinį senėjimą, yra vienas iš pagrindinių baltosios knygos ir Komisijos diskusijoms skirtų dokumentų dėl socialinio Europos aspekto⁶ ir globalizacijos suvaldymo⁷ klausimų.

Aukščiausiojo lygio susitikime Romoje minint ES 60-ies metų sukaktį ES valstybių vadovai pakartojo savo įsipareigojimą siekti socialinės Europos⁸. Šiose platesnio masto diskusijose Europos socialinių teisių ramstis yra **svarbus žingsnis** kuriant ir stiprinant socialinę Europą ir atskaitos taškas **rengiantis susitikimui Sibiu**, kur 2019 m. gegužės mėn. ES vadovai susirinks parengti išvadas dėl ES ateities prieš prasidedant kitiems Europos Parlamento rinkimams.

Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas visada buvo vertinamas kaip **bendras politinis įsipareigojimas ir atsakomybė**. ES institucijoms, valstybėms narėms, valdžios institucijoms, socialiniams partneriams ir pilietinės visuomenės organizacijoms visais lygmenimis tenka labai svarbus jų kompetenciją atitinkantis vaidmuo.

ES lygmeniu Komisija yra visapusiškai įsipareigojusi **įtraukti Europos socialinių teisių ramsčio prioritetus į visas ES politikos sritis**. Ji tuo tikslu jau pradėjo naudotis esamomis priemonėmis ir procesais, be to, pateikė kelias tikslines iniciatyvas ES kompetencijos srityje; kai kurias iš jų dar turi priimti kitos ES teisėkūros institucijos.

Komisija taip pat įsipareigojo remti **valstybių narių, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų pastangas įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį** nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis. Kartu su šiuo komunikatu paskelbtame Komisijos tarnybų darbiname dokumente primenama teisinė sistema, atitinkamas nacionalinio ir ES lygmens vaidmuo ir veiksmai, kurių jau imtasi kiekvieno iš Europos socialinių teisių ramsčio principų srityje⁹.

Siekiant užtikrinti realią pažangą vietoje, labai svarbu stebėti Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą. Šiuo komunikatu Komisija siūlo jau įgyvendinamas ir būsimas ES

---

⁵ COM(2017) 2025.

⁶ COM(2017) 206.

⁷ COM(2017) 240.

⁸ 2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracijoje ES vadovai pareiškė: „Šiais permainų laikais, žinodami, kas kelia susirūpinimą mūsų piliečiams, įsipareigojame vadovautis Romos darbotvarke ir pažadame savo darbu siekti, kad būtų užtikrinta [...] socialinė Europa: Sąjunga, kuri, remdamasi tvariu augimu, skatina ekonominę ir socialinę pažangą, taip pat sanglaudą ir konvergenciją, kartu išlaikydama vidaus rinkos vientisumą; Sąjunga, kuri atsižvelgia į nacionalinių sistemų įvairovę ir svarbų socialinių partnerių vaidmenį; Sąjunga, kuri propaguoja moterų ir vyrų lygybę, taip pat visų teises ir vienodas galimybes; Sąjunga, kuri kovoja su nedarbu, diskriminacija, socialine atskirtimi ir skurdu; Sąjunga, kurioje jauni žmonės įgyja geriausią išsilavinimą bei gauna geriausią mokymą ir gali studijuoti bei rasti darbą visame žemyne; Sąjunga, kuri saugo mūsų kultūros paveldą ir skatina kultūrų įvairovę“.

⁹ SWD(2018) 67.

lygmens iniciatyvas papildyti **akylesniu Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo stebėjimu Europos politikos koordinavimo semestre**. Tai galima daryti:

- ▶ atsižvelgiant į Europos socialinių teisių ramsčio prioritetus, kai nagrinėjamos priemonės, kurių buvo imtasi, ir pažanga nacionaliniu lygmeniu;
- ▶ teikiant techninę pagalbą, remiant lyginamąją analizę ir propagavimą; valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams keičiantis gerąja patirtimi;
- ▶ stebint užimtumo ir socialinius rezultatus pagal naują socialinių rodiklių suvestinę, taip prisidedant prie platesnio masto konvergencijos didinimo.

3. Ramsčio įgyvendinimas ES lygmeniu

Nuo pat Komisijos kadencijos pradžios 2014 m. jos darbotvarkėje socialiniams prioritetams skiriamas ypatingas dėmesys. Europos socialinių teisių ramsčio turinys ir užmojis pagrįstas daugybe Komisijos pastaraisiais metais pradėtų įgyvendinti iniciatyvų užimtumo ir socialinėje srityse; štai keletas jų pavyzdžių¹⁰:

- ▶ „**Naujos socialinio dialogo pradžios**“, atspindinčios Komisijos įsipareigojimą glaudžiai bendradarbiauti su visų lygmenų socialiniais partneriais, skatinimas;
- ▶ pasiūlymas dėl **Europos prienamumo akto**, kuriuo siekiama pagerinti vidaus rinkos veikimą prienamų gaminių ir paslaugų srityje, pašalinant dėl skirtingų teisės aktų susidarantį kliūtis, ir taip palengvinti įmonių darbą, suteikti naudos neįgaliems ir vyresnio amžiaus asmenims ES;
- ▶ pasiūlymu dėl direktyvos, **kuria siekiama didinti darbo sąlygų skaidrumą ir nuspėjamumą**, gerinamas darbuotojų informavimas apie jų teises ir nustatomi nauji būtiniausi reikalavimai, siekiant pagerinti darbo sąlygas;
- ▶ **Darbuotojų komandiravimo direktyvos** peržiūra įtvirtintas vienodo užmokesčio už vienodą darbą toje pačioje darbo vietoje principas; tokiu būdu sukuriamos vienodos veiklos sąlygos ir užkertamas kelias nesąžiningai konkurencijai vidaus rinkoje;
- ▶ siūlomu nauju teisės aktu, kuriuo siekiama modernizuoti **socialinės apsaugos sistemų koordinavimą**, visų pirma padedama užtikrinti, kad laisvo judėjimo teise pasinaudoję darbuotojai neprarastų socialinės apsaugos teisių;
- ▶ siūloma direktyvą dėl **tėvų ir prižiūriniųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros** modernizuojama esama teisinė sistema, kadangi nustatomos tėvystės ir prižiūriniųjų asmenų atostogos ir išplečiama teisė prašyti susitarimų dėl lanksčių darbo sąlygų;
- ▶ kovos su **vyrų ir moterų pajamų skirtumu** 2017–2019 m. veiksmų planas, kuris, be kita ko, apima kovos su šio reiškinio šaknimis veiksmus; įvairių teisės aktų **darbuotojų saugos ir sveikatos** srityje peržiūra atnaujintos ir papildytos taisyklės, kuriomis užtikrinama darbuotojų apsauga nuo su darbu susijusių pavojų sveikatai, įskaitant kancerogenų poveikį;

10

https://ec.europa.eu/commission/sites/betapolitical/files/social_dimension_of_europe_overview_of_initiatives_en.pdf

- ▶ įvairūs veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti galimybę laiku gauti įperkamas ir kokybiškas profilaktines ir gydomąsias **sveikatos priežiūros** paslaugas, įskaitant Europos referencijos centrų tinklus, kurie nuo praėjusių metų lapkričio mėn. visoje ES suteikia galimybę retosiomis ligomis sergantiems žmonėms sužinoti diagnozę ir gauti gydymą;
- ▶ **Jaunimo garantijų** iniciatyvos stiprinimas ir įgyvendinimas, siekiant padėti jaunimui greitai patekti į darbo rinką arba greitai pradėti dirbti ar mokytis;
- ▶ pradėtos pačios įvairiausios iniciatyvos pagal **Naują Europos įgūdžių darbotvarkę**, kuriuo siekiama padėti daugiau žmonių įgyti geresnių įgūdžių;
- ▶ įvairios iniciatyvos, kuriomis siekiama teikti daugiau kokybiško ir įtraukaus švietimo, mokymosi ir mokymosi visą gyvenimą galimybių – tai dar vienas žingsnis **Europos švietimo erdvės** link;
- ▶ **švietimo ir mokymo** srityje Komisija siekia platesnio užmojo tikslų, susijusių su prastai besimokančių asmenų ir mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimu, ir svarsto naujus uždavinius, susijusius su skaitmeniniais gebėjimais ir verslumu¹¹.

Iš dvidešimt dviejų nuo 2014 m. lapkričio mėn. pasiūlytų užimtumo ir socialinės srities teisės aktų dešimt buvo priimta, dvylikai dar turi pritarti Taryba ir (arba) Europos Parlamentas. Kaip nurodyta Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendroje deklaracijoje, artimiausių mėnesių prioritetą bus **užbaigti dar nepriimtus teisėkūros dokumentus ir daugiau dėmesio skirti naujų iniciatyvų diegimui ir įgyvendinimui vietoje.**

Be to, Komisija įtraukė socialinius prioritetus į visas sritis, visapusiškai pripažindama visos savo veiklos socialinį dėmenį. Keletas pavyzdžių:

- ▶ **Europos politikos koordinavimo semestre** Komisija daugiau dėmesio ėmė skirti socialiniams prioritetams ir metiniame ekonomikos valdymo cikle juos laiko lygiaverčiais ekonominiams tikslams; šių metų cikle pirmą kartą taip pat atsižvelgiama į Europos socialinių teisių ramsčio prioritetus¹²;
- ▶ socialiniai prioritetai pagal **sanglaudos politiką** plačiai remiami Europos struktūrinių ir investicijų fondų, pavyzdžiui, galimybių įsidarbinti, socialinės įtraukties ir švietimo srityse. Kitomis **finansavimo programomis ir priemonėmis**, pavyzdžiui, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo lėšomis parama teikiama dėl įmonių restruktūrizacijos nukentėjusiems žmonėms arba žmonėms, kuriems gresia patirti didelį materialinį nepriteklių;
- ▶ **Investicijų planas Europai** (vadinamasis Junckerio planas): socialinė infrastruktūra ir įranga, strateginės investicijos į socialines įmones gali būti finansiškai remiamos iš Europos strateginių investicijų fondo (ESIF)¹³;

¹¹ COM(2017) 673 *final*.

¹² Žr. 2018 m. metinę augimo apžvalgą (COM(2017) 690 *final*) ir Komunikatą dėl struktūrinių reformų pažangos vertinimo, makroekonominio disbalanso prevencijos ir naikinimo ir atliktų nuodugnių apžvalgų rezultatų (COM(2018) 120).

¹³ ESIF jau rėmė tokius projektus, kurių numatoma bendra investicijų vertė – daugiau kaip 10,5 mlrd. EUR. Pagal ESIF infrastruktūros ir inovacijų liniją jau patvirtinta 18 socialinės infrastruktūros projektų ir tikimasi, kad

- ▶ **energetikos sąjungos** srityje Komisijos siūlomu teisės aktų rinkiniu „Švari energija visiems europiečiams“ daugiausia dėmesio skiriama vartotojams ir sustiprinamos pastangos užtikrinti, kad perėjimas prie švarios energijos būtų teisingas socialiniu požiūriu ir kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje. Be to, šiame rinkinyje išdėstomas naujas požiūris į pažeidžiamų vartotojų apsaugą; taip pat numatyta pagalba valstybėms narėms, kad remdamos investicijas į energijos vartojimo efektyvumą jos sumažintų energijos kainas vartotojams. Dėl to taip pat įsteigta Europos energijos nepritekliaus observatorija;
- ▶ pagal **bendrosios skaitmeninės rinkos** strategiją Komisija nustatė prisijungimo prie tinklo tikslus iki 2025 m., kad padėtų užtikrinti didelio pralaidumo plačiajuosčio ryšio prieigą visuomenei, ypač daug dėmesio skiriant atsiliekančioms zonoms, pvz., kaimo ir atokioms vietovėms, kartu labai stiprinant skaitmeninių įgūdžių ugdymą. Įgyvendindama iniciatyvą WiFi4EU ji taip pat siekia skatinti nemokamą prieigą prie belaidžio interneto gyventojams ir turistams viešosiose erdvėse. Be to, siūlomame Europos elektroninių ryšių kodekse pateikiamos nuostatos, kuriomis siekiama užtikrinti elektroninių ryšių (įskaitant plačiajuosčių ryšį) kaip vienos iš universaliųjų paslaugų įperkumą;
- ▶ **transporto politikos** srityje judumo dokumentų rinkinį „Europa kelyje“ sudaro įvairios iniciatyvos, kuriomis, be kita ko, bus užtikrintos tinkamos darbo sąlygos. Be to, ES šiuo metu persvarsto keleivių teisėms skirtus teisės aktus, siekdama užtikrinti, kad riboto judumo asmenims būtų suteiktos tokios pačios galimybės gauti transporto paslaugas, kaip ir visiems kitiems keleiviams;
- ▶ Komisija pasiūlė peržiūrėti direktyvą dėl **geriamojo vandens kokybės**, kuria bus pagerinta prieiga prie geriamojo vandens visiems gyventojams, ypač pažeidžiamoms ir marginalizuotoms grupėms;
- ▶ pagal **apmokestinimo darbotvarkę** Komisija pateikė keletą iniciatyvų, kuriomis siekiama atkurti ES mokesčių sistemos teisingumą ir užtikrinti, kad visos bendrovės mokėtų teisingą mokesčių dalį ten, kur gaunamas pelnas¹⁴;
- ▶ vykdydama **prekybos politiką**, ES propaguoja tarptautiniu lygmeniu sutartus pagrindinius darbo standartus: asociacijų laisvę, teisę į kolektyvines derybas, nediskriminavimą, kovą su vaikų darbu ir priverstiniu darbu, darbo inspekcijas, darbuotojų sveikatą ir saugą, deramas darbo sąlygas. Socialiniai klausimai taip pat yra svarbūs visų prekybos susitarimų poveikio tvarumui vertinimo aspektai (šalia ekonominio poveikio, poveikio žmogaus teisėms ir aplinkai);

---

iš viso bus sutelkta per 6 mlrd. EUR investicijų. Tai apima mokyklų ir universitetų, klinikų ir ligoninių statybą, plėtrą ar atnaujinimą ir socialinį būstą už prieinamą kainą bendruomenėse. Bendra pagal ESIF mažųjų ir vidutinių įmonių liniją numatomų sutelkti investicijų į socialinį sektorių vertė yra 4,5 mlrd. EUR. Neseniai ESIF padvigubino Europos užimtumo ir socialinių inovacijų programos lėšas mikrofinansų ir socialinio verslumo sritims.

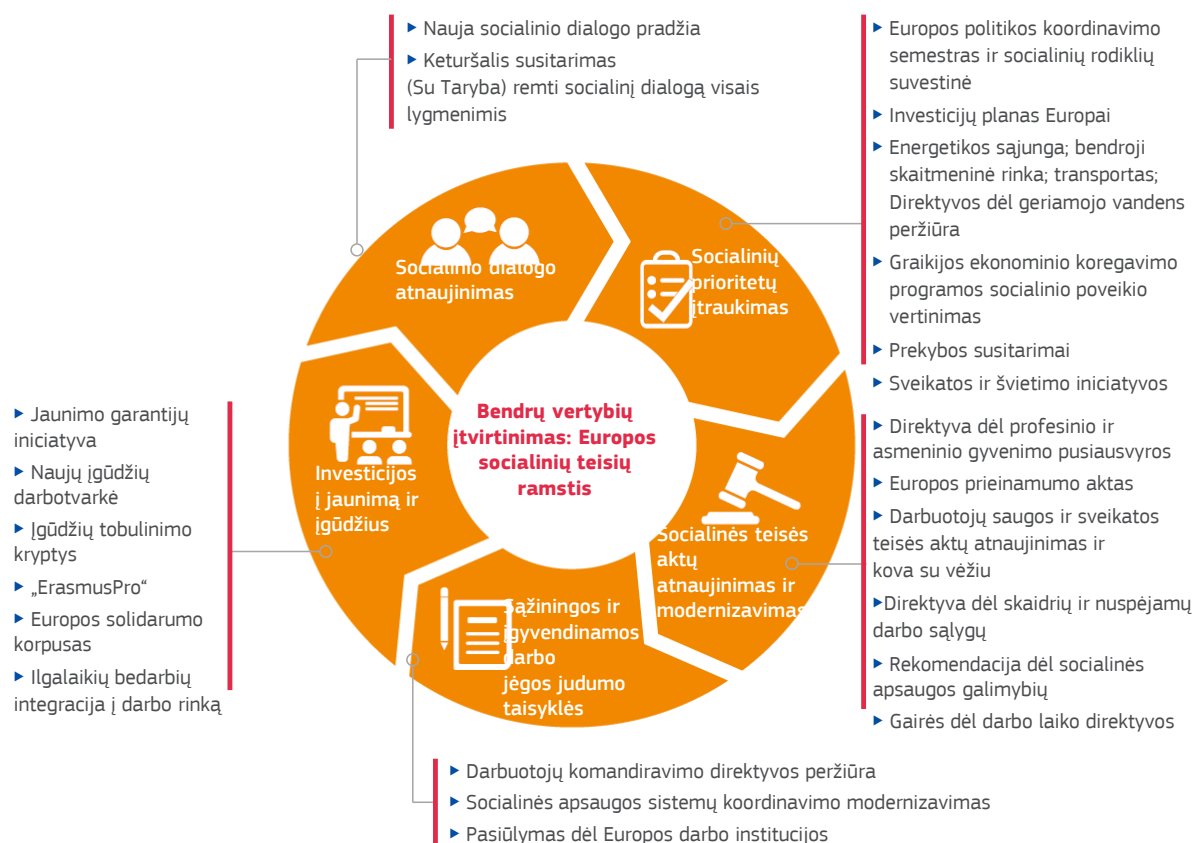
¹⁴ Pavyzdžiui, Kovos su mokesčių vengimu direktyva, Direktyva dėl privalomų automatinių apmokestinimo srities informacijos mainų ir išankstinės kainodaros tvarkos, Direktyva dėl tarptautinių bendrovių pagal šalis suskirstytų ataskaitų teikimo ir pasiūlymas atnaujinti bendrą konsoliduotąją pelno mokesčio bazę.

- ▶ naujasis **Europos solidarumo korpusas** padeda jaunimui, ypatingą dėmesį skiriant nepalankesnes sąlygas turintiems jaunuoliams, dalyvauti solidarumo veikloje ir padėti tenkinti visuomenės poreikius visoje Europoje, drauge suteikiant galimybę ugdyti gebėjimus ir įgūdžius;
- ▶ nuo 2015 m. Graikijos atvejo nusistovėjo praktika užtikrinti, kad prie stabilumo rėmimo programų būtų pridodamas **socialinio poveikio vertinimas**.

Be to, kaip primenama 2015 m. birželio mėn. penkių pirmininkų pranešime¹⁵ ir vėlesniuose Komisijos pasiūlymuose¹⁶, Europos socialinių teisių ramsčiu skatinama konvergencija siekiant geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų, socialinis atsparumas ir teisingumas yra esminė **ekonominės ir pinigų sąjungos** stiprinimo ir užbaigimo pastangų dalis.

1 diagramoje apžvelgiami įvairūs Komisijos **socialinės politikos** prioritetų įtraukimo į visas politikos sritis būdai:

1 diagrama Pagrindinės šios Komisijos iniciatyvos užimtumo ir socialinėje srityse

Europos socialinių teisių ramsčio buvo vienas iš **pagrindinių veiksnių, paskatinęs atnaujinti ir papildyti ES teisės aktus, kai tai būtina**. Be to, kas jau padaryta, Komisija kartu su šiandienos komunikatu teikia dar ir kitas iniciatyvas, kurių santrauka pateikiama 1 pav.

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union_en

¹⁶ 2017 m. gruodžio 6 d. Komisijos komunikatas „Baigiama kurti Europos ekonominę ir pinigų sąjungą. Veiksmų planas“ (COM(2017) 821).

1 pav. 2018 m. kovo 13 d. pristatytas naujas socialinio teisingumo dokumentų rinkinys

Prie šio komunikato pridedamas 2018 m. kovo 13 d. Komisijos priimtas naujas **socialinio teisingumo dokumentų rinkinys**.

Pirma, Komisija siūlo įsteigti **Europos darbo instituciją**, kuri papildytų ankstesnes iniciatyvas, kad būtų pagerintos darbuotojų komandiravimo ir socialinės apsaugos sistemų koordinavimo taisyklės. Laisvas judėjimas – viena labiausiai branginamų vidaus rinkos laisvių, kuri yra naudinga žmonėms, ekonomikai ir visuomenei apskritai. Šiandien yra daug ES teisės aktų, kuriais siekiama užtikrinti sąžiningą judumą, tačiau svarbu, kad šios taisyklės būtų veiksmingai taikomos vietoje. Todėl minėtos institucijos vaidmuo ir pridėtinė vertė bus:

- a) padėti žmonėms ir darbdaviams gauti informaciją apie teises ir pareigas bei atitinkamas paslaugas;
- b) remti valstybių narių bendradarbiavimą atitinkamų Sąjungos teisės aktų tarpvalstybinio įgyvendinimo srityje, be kita ko, sudaryti palankesnes sąlygas bendriems patikrinimams;
- c) tarpininkauti ir spręsti problemas, susijusias su tarpvalstybiniais nacionalinių institucijų ginčais ar tarpvalstybinio darbo rinkų sutrikimo atveju.

Rengdamasi institucijos steigimui, Komisija taip pat įsteigia patariamąją grupę, vienijančią pagrindinius suinteresuotuosius subjektus.

Antra, Komisija siūlo **Tarybos rekomendaciją dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių**, kuri grindžiama konsultacijomis su ES socialiniais partneriais ir kuria siekiama paskatinti valstybes nares užtikrinti, kad visi dirbantieji galėtų mokėti įmokas ir gauti tinkamą socialinę apsaugą, kaip antai nedarbo ar ligos išmokas. Šiuo metu apie 60 proc. žmonių dirba visą darbo dieną pagal neterminuotas sutartis. Tačiau vis daugiau žmonių dirba pagal kitų rūšių sutartis, pavyzdžiui, pagal darbo ne visą darbo dieną, terminuotas sutartis, arba dirba savarankiškai. Jei šie darbuotojai neturės pakankamai galimybių naudotis socialine apsauga, ši tendencija gali lemti nelygybę ir socialinę riziką. Komisija išnagrinėjo galimybę pasiūlyti direktyvą šiam klausimui spręsti, tačiau, atsižvelgdama į situaciją įvairovę ir teisinės sistemos apribojimus imtis veiksmų ES lygmeniu, ji mano, kad Tarybos rekomendacija yra tinkamas būdas siekti pažangos nacionaliniu lygmeniu, užtikrinti vienodas sąlygas ir remti konvergenciją.

Galiausiai Komisija rengia **Europos socialinio draudimo numerio** iniciatyvą; šis numeris turėtų veikti kaip skaitmeninis identifikatorius, skirtas esamų sistemų sąveikai užtikrinti. Milijonai turistų ir kitoje ES šalyje keliaujančių, gyvenančių ir dirbančių asmenų galėtų lengvai įrodyti, kad jie gimtojoje šalyje turi socialinį draudimą, ir galėtų greičiau bei paprasčiau gauti išmokas, į kurias jie turi teisę, o jų asmens duomenys būtų visiškai apsaugoti. Taip būtų lengviau perkelti teises į kitas šalis, būtų galima realioju laiku nustatyti ir patikrinti draustumą, taip pat sumažėtų klaidų ir sukčiavimo, susijusio su popierinių dokumentų naudojimu, rizika. Tai supaprastintų visų lygmenų administracijų darbą. Ši iniciatyva yra Komisijos 2018 m. darbo programos dalis; laikydamosi geresnio reglamentavimo principų, Komisija bendradarbiauja su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, o vėliau šiais metais ji pateiks iniciatyvą.

Siekdama dar geriau įgyvendinti ramstį ES lygmeniu, Komisija toliau visapusiškai naudosis visomis turimomis priemonėmis. Šių priemonių naudojimas skirsis priklausomai

nuo politikos srities, ramsčio principų ir kompetencijos pobūdžio bei masto ES lygmeniu. Tos priemonės, be kita ko, apima galiojančių teisės aktų atnaujinimą ir papildymą, kaip nurodyta pirmiau, ES teisės aktų vykdymo užtikrinimo valstybėse narėse gerinimą, socialinio dialogo visoje ES rėmimą ir padarytos pažangos stebėjimą Europos semestre.

Tai taip pat taikoma **atitinkamai finansinei paramai iš ES fondų**, visų pirma Europos struktūrinių ir investicijų fondų, „Erasmus+“ ir kitų susijusių programų. Neseniai paskelbtame komunikate „Europos Sąjungai, veiksmingai siekiančiai savo prioritetų po 2020 m., skirta nauja, moderni daugiametė finansinė programa“¹⁷ Komisija ragina naudojant ES biudžetą tesėti Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime vadovų duotus pažadus ir toliau plėtoti Sąjungos socialinį aspektą, be kita ko, visiškai įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį¹⁸. Komisija pabrėžė, kad siekiant pagerinti užimtumo galimybes ir spręsti su įgūdžiais susijusius uždavinius, įskaitant tuos, kurie susiję su skaitmenizacija, reikės tinkamų išteklių. 2018 m. pavasarį bus pateikti išsamūs pasiūlymai dėl ES daugiametės finansinės programos po 2020 m.

4. Ramsčio įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu

Didžioji dalis Europos socialinių teisių ramsčiui įgyvendinti reikalingos kompetencijos ir priemonių yra vietos, regionų ir nacionalinių valdžios institucijų, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės rankose. Nors ES tenka svarbus vaidmuo remiant valstybes nares, už ramsčio įgyvendinimą labai didele dalimi atsako valstybių narių įvairių lygmenų valdymo ir administravimo institucijos. Be to, įgyvendinant ramstį labai svarbus visų lygmenų socialinių partnerių vaidmuo, atsižvelgiant į jų savarankiškumą derėtis ir sudaryti susitarimus¹⁹. SESV aiškiai pripažįstama nacionalinių darbo santykių sistemų įvairovė ir socialinių partnerių nepriklausomumas. Jau ne vienerius metus Komisija ragina valstybes nares suteikti socialiniams partneriams didesnę vaidmenį užimtumo ir socialinėje srityse, nes jų dalyvavimas yra svarbus prisiimant atsakomybę už reformas. Be to, nevyriausybinės organizacijos, ypač teikiančios socialines paslaugas, irgi yra labai svarbios siekiant sutelkti pastangas ir įgyvendinti ramstį.

---

¹⁷ COM(2018) 98 final.

¹⁸ Komunikate Komisija pabrėžė: „Kitoje daugiametėje finansinėje programoje reikėtų geriau suderinti turimas lėšas ir mūsų politikos prioritetus. Ji turėtų būti pagrįsta tuo, kas jau dabar veikia gerai, tačiau joje turi būti numatyti ateities uždaviniai. Vadovaujantis Romos deklaracija, biudžetas turėtų suteikti galimybę užtikrinti saugią ir apsaugotą Europą. Klestinčią ir tvarią Europą. Socialinę Europą. Ir stipresnę Europą pasaulio mastu.“ Komisija taip pat pabrėžė: „Naudojant ES biudžetą reikės įvykdyti Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime vadovų duotus pažadus. Tai reiškia, kad būtina toliau plėtoti Sąjungos socialinį aspektą: be kita ko, visiškai įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ir remti Europos jaunimą bei jos piliečių judumą.“

¹⁹ Naujausias socialinių partnerių veiksmų pavyzdys – 2017 m. kovo 8 d. jų patvirtintas atskiras bendrasis susitarimas dėl vyresnių žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo. Socialinių partnerių susitarimo, įgyvendinto ES teisėje, pavyzdys – 2018 m. sausio 23 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/131, kuria įgyvendinamas Europos bendrijos laivų savininkų asociacijų (ECSA) ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) sudarytas susitarimas iš dalies pakeisti Direktyvą 2009/13/EB atsižvelgiant į 2006 m. Konvencijos dėl darbo jūrų laivyboje pakeitimus, kurie buvo padaryti 2014 m. ir kuriuos 2014 m. birželio 11 d. patvirtino Tarptautinė darbo konferencija.

Europos socialinių teisių ramstis, kuriuo išreiškiami pagrindiniai principai ir teisės, yra veiksmingų rezultatų užimtumo ir socialinėje srityse kelrodis. Vieno visiems tinkančio sprendimo nėra, tad ramstyje atsižvelgiama į nacionalinių situacijų įvairovę. Nors valstybės narės dažnai susiduria su tais pačiais uždaviniais ir panašiomis problemomis, joms spręsti reikalingi skirtingi sprendimai, nes skiriasi jų nacionalinės sistemos, tradicijos, atspirties taškas ir konkreti socialinė bei ekonominė padėtis.

Dabartinės ekonominės aplinkybės yra puiki proga skatinti integracinį augimą, modernizuoti ES socialinę rinkos ekonomiką ir investuoti į žmones, vadovaujantis Europos socialinių teisių ramsčiu. ES ekonomika toliau sparčiai auga²⁰. Nuo 2014 m. rudens pradžios, kai pradėjo dirbti dabartinė Komisija, sukurta daugiau kaip 9 mln. papildomų darbo vietų²¹. Nedarbo lygis nuolat mažėja ir yra žemiausias nuo 2008 m. Dirbančių žmonių skaičius ES pasiekė 236,3 mln. – tai yra didžiausias iki šiol užfiksuotas skaičius. Tačiau ES vis dar yra 18 mln. bedarbių, keliose valstybėse narėse namų ūkių pajamos vis dar nesiekia 2008 m. lygio, be to, tebėra daug socialinių problemų, ypač atsižvelgiant į vykstančių pokyčių – nuo skaitmenizacijos iki senėjimo – spartą ir mastą. Padėtis valstybėse narėse ir jų regionuose vis dar labai skiriasi.

Prioritetai tikrai bus skirtingi, o Europos semestras – tai galimybė valstybėms narėms daryti pažangą ramsčio įgyvendinimo srityje ir teikti ataskaitas. Neseniai paskelbtose 2018 m. Europos semestro ciklo²² šalių ataskaitose nurodomas nacionalinio lygmens uždavinių pobūdis ir mastas, siekiant geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų, teisingesnių ir geriau veikiančių darbo rinkų, geresnių švietimo ir mokymo sistemų, padedančių žmonėms įgyti tinkamų ir reikalingų įgūdžių, taip pat tvaresnių ir tinkamesnių socialinės gerovės sistemų. Nacionalinėse reformų programose, kurias iš valstybių narių tikimasi gauti balandžio mėn., bus išdėstyti atnaujinti prioritetai ir tolesni konkretūs nacionalinio lygmens veiksmai. Šios programos bus konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, kurias Komisija pasiūlys vėliau 2018 m. pavasarį, pagrindas. Kartu Komisija toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, siekdama užtikrinti, kad ES finansavimas būtų tinkamai naudojamas struktūrinėms reformoms ar investicijoms į žmones remti, atsižvelgiant į šalių ataskaitose ir konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose nustatytus prioritetus.

5. Ramsčio įgyvendinimo stebėjimas

Europos politikos koordinavimo semestras yra tinkama priemonė pažangai svarbiausiose srityse, kurioms taikomas Europos socialinių teisių ramstis, stebėti. Europos semestras grindžiamas išsamia, konkrečiai kiekvienai šaliai pritaikyta analize. Juo

²⁰ Žr. 2018 m. žiemos Europos Komisijos ekonomikos prognozę https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/winter-2018-economic-forecast_en ir ekonominės ir socialinės raidos ketvirčio ataskaitą <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8063>.

²¹ Dauguma šių naujai sukurtų darbo vietų gali būti laikomos kokybiškomis: nuo 2014 m. 3-io ketv. 78 proc. naujai sukurtų darbo vietų yra nuolatinės, o 88 proc. – darbo visą darbo dieną darbo vietas.

²² Komunikatas dėl struktūrinių reformų pažangos vertinimo, makroekonominio disbalanso prevencijos ir naikinimo ir atliktų nuodugnių apžvalgų rezultatų (COM(2018) 120).

pripažįstama atskirų šalių uždavinių įvairovė ir būtinybė prioritetus nustatyti atsižvelgiant į skirtingą pradinę padėtį ir turimas priemones. Europos semestras taip pat yra būdas laikui bėgant susisteminti bendras pastangas: jis grindžiamas visapusišku dialogu ir ataskaitų teikimu visus metus, tai yra skaidrus ir atviras visiems procesas ir juo visų pirma naudojamos susisteminti valstybių narių tarpusavio vertinimą ir atlikti lyginamąją analizę. Atsižvelgdama į pastaraisiais metais padarytą pažangą stiprinant Europos semestro socialinį aspektą, Komisija pradėjo derinti esamas priemones ir darbo metodus, kad būtų atsižvelgta į Europos socialinių teisių ramstį nuo pat jo taikymo pradžios. Tam nereikia nieko iš esmės keisti, kurti naujų priemonių ar užkrauti papildomos administracinės naštos valstybėms narėms.

Reikės imtis labiau su konkrečiomis temomis susijusių tolesnių veiksmų, kad būtų visapusiškai atsižvelgta į įvairius ramsčio principus ir būtų galima įvertinti veiksmingą jų įgyvendinimą vietoje. Konkretiems klausimams nagrinėti bus naudojami periodiniai ES leidiniai, kaip antai metinė bendra užimtumo ataskaita ir užimtumo ir socialinių tendencijų ataskaita. ES agentūroms, vykdančioms veiklą šioje srityje²³, taip pat bus pavesta rengti išsamias ataskaitas dėl labiausiai jų kompetenciją atitinkančių principų. Savo ruožtu ES lygmens socialiniai partneriai ir pilietinės visuomenės organizacijos gali nuspręsti skirti daugiau dėmesio tam tikriems juos labiausiai dominantiems principams.

Įgyvendinant Europos semestrą bus pridėti trys nauji elementai, skirti padėti stebėti, kaip įgyvendinamas Europos socialinių teisių ramstis.

- ▶ **Ramsčio prioritetų integravimas į Europos semestrą, kartu atrenkant išsamių metinių ataskaitų temas.** Į ramstyje įtvirtintus principus ir teises bus atsižvelgiama per visą Europos semestrą stebint, lyginant ir vertinant padarytą pažangą. Be to, kiekvienais metais rengiant išsamias vertinimo ataskaitas daugiau dėmesio bus skiriama tam tikroms su ramsčiu susijusioms konkrečioms temoms. Tai visų pirma pasakytina apie metinę augimo apžvalgą (skelbiamą lapkričio mėn.), kurioje nustatomi ES lygmens ekonominiai ir socialiniai prioritetai, ir šalių ataskaitas (skelbiamas vasario arba kovo mėn.), kurios yra tolesnių konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų pagrindas. Temos bus pasirenkamos konsultuojantis su visais dalyviais, visų pirma su atitinkamais valstybėms narėms atstovaujaniais komitetais.
- ▶ **Techninės pagalbos teikimas, lyginamosios analizės skatinimas ir keitimasis gerąja patirtimi.** Europos semestras yra dialogo su suinteresuotaisiais subjektais, valstybių narių keitimosi patirtimi ir tarpusavio mokymosi stiprinimo forumas, kuriuo norima padėti siekti didesnės konvergencijos, lygiuojantis į geriausių rezultatų pasiekusias šalis. Užimtumo ir socialinės politikos klausimus Europos semestre sprendžiančios institucijos, pavyzdžiui, Užimtumo komitetas ir Socialinės apsaugos komitetas, jau pradėjo politikos konvergencijos lyginamąją analizę. Be to, savo komunikate „Baigiama kurti Europos ekonominė ir pinigų sąjunga. Veiksmų planas“²⁴ Komisija pasiūlė sustiprinti Taryboje ir Euro grupėje vykdomą darbą, susijusį su lyginamąja politikos analize. Greta finansinės

²³ Europos profesinio mokymo plėtros centras (*Cedefop*), Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (*Eurofound*), Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (EU-OSHA), Europos mokymo fondas (ETF).

²⁴ COM(2017) 821 *final*.

paramos, teikiamos iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų, Komisijos Paramos struktūrinėms reformoms tarnyba išplėtė savo tikslinės paramos institucinėms, administracinėms ir politikos reformoms pasiūlą²⁵.

- ▶ **Veiklos rezultatų vertinimas ir stebėjimas naudojantis naujais socialinių rodiklių suvestine.** Komisija kartu su pasiūlymu dėl ramsčio pristatė naują socialinių rodiklių suvestinę. Jos paskirtis – padėti nagrinėti valstybių narių veiklos rezultatus užimtumo ir socialinėje srityse įvairiais ramsčio aspektais. Pirmą kartą ji buvo panaudota informacijos ir išsamesnės analizės tikslais 2018 m. bendroje užimtumo ataskaitoje, o rodikliai buvo panaudoti 2018 m. šalių ataskaitų analizei pagrįsti. Šie rodikliai, nors ir neužbaigia diskusijų dėl ramsčio stebėjimo, iš esmės parodo padėtį vietoje, todėl galima palyginti įvairių laikotarpių ir įvairių šalių duomenis. Padedant valstybėms narėms, suvestinė ir jos statistiniai duomenys bus plėtojami toliau.

---

²⁵ Nuo 2015 m. Paramos struktūrinėms reformoms tarnyba įgyvendino beveik 500 techninės paramos projektų. Socialinės srities projektų pavyzdžiai: i) garantuotų minimalių pajamų įgyvendinimo rėmimas; ii) parama migrantų ir pabėgėlių integracijos politikai kurti ir įgyvendinti; iii) negalios vertinimo sistemų ir negalia turintiems asmenims skirtų paslaugų gerinimas; iv) aktyvios darbo rinkos politikos kūrimo ir įgyvendinimo tobulinimas; v) specialiojo ugdymo reformos rėmimas.

2 pav. Nauja ES socialinių rodiklių suvestinė²⁶

Naudojama kaip sistema, skirta **stebėti pažangą**, kurios tikslas – vadinamasis socialinis AAA reitingas.

Sudaro sąlygas atlikti sėkmingų rezultatų **lyginamąją analizę** siekiant pagerinti bendrus **rezultatus** ir **konvergenciją**.

Tam tikrose srityse suteikia galimybę **palyginti** ES rezultatus su **kitų šalių rezultatais**.

Labai svarbi Europos semestro darbai pagrįsti, nes pateikiami **duomenys ir kiekybinė informacija**.

Aptarta **komitetuose**, kurie atlieka svarbų vaidmenį Europos semestre; pirmą kartą panaudota 2018 m. **bendroje užimtumo ataskaitoje**. Ji bus toliau plėtojama atsižvelgiant į 2019 m. bendrą užimtumo ataskaitą.

Socialinių rodiklių suvestinę sudaro 35 socialiniai, švietimo ir užimtumo rodikliai (įskaitant suskirstymą pagal amžių, lytį ir išsilavinimą), suskirstyti į 3 temas ir 12 sričių.

Lygios galimybės ir galimybės įsidarbinti

- ▶ Švietimas, įgūdžiai ir mokymasis visą gyvenimą
- ▶ Lyčių lygybė darbo rinkoje
- ▶ Pajamų nelygybė
- ▶ Skurdo grėsmė arba socialinė atskirtis
- ▶ Jaunimas

Dinamiškos darbo rinkos ir tinkamos darbo sąlygos

- ▶ Darbo jėgos struktūra (užimtumo ir nedarbo lygis)
- ▶ Darbo rinkos politika
- ▶ Pajamos ir darbo užmokestis

Viešoji parama, socialinė apsauga ir įtrauktis

- ▶ Viešosios skurdo mažinimo politikos poveikis
- ▶ Sveikatos priežiūra
- ▶ Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra
- ▶ Skaitmeninė prieiga ir įgūdžiai

6. Išvados

Ištisus dešimtmečius Europos Sąjunga padėjo užtikrinti vis didesnę gerovę ir socialinį teisingumą. Šiandien Europa yra viena patraukliausių pasaulio vietų gyventi. Tačiau praėjusio dešimtmečio ekonominė ir socialinė krizė labai paveikė mūsų socialinę struktūrą ir sukėlė abejonių dėl mūsų socialinės rinkos ekonomikos pagrindų.

Kadangi Europa jau užvertė krizės puslapį, atėjo laikas pažvelgti į ateitį, prisitaikyti prie kintančių realijų ir spręsti platesnio masto socialinius ir ekonominius uždavinius, su kuriais susiduria Europa, kad galėtume atnaujinti ir palaikyti mūsų ekonominius ir socialinius modelius.

Europos socialinių teisių ramsčio dokumentuose aiškiai nurodoma, už ką kovoja Europa, pabrėžiami kertiniai principai ir teisės, padedantys siekti tiek pavieniams piliečiams, tiek visuomenei naudingos socialinės pažangos, ir pateikiama tolesnių veiksmų kryptis.

Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime ES vadovų priimti įsipareigojimai yra tik dalis platesnės darbotvarkės, kuria grindžiama 27 valstybes nares

²⁶ Daugiau informacijos apie socialinių rodiklių suvestinę pateikiama adresu <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/#>

turinčios Europos Sąjungos ateitis. Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas ir jo pavertimas tikrove visiems europiečiams – bendra atsakomybė. Vyriausybės, socialiniai partneriai, nevyriausybinės organizacijos, vietos, regioninės ir Europos institucijos yra pasirengusios ir įsipareigojusios prisidėti prie šių pastangų.